

Bilag til Endringsforslag til Finantslovens 3die Behandling.

befinde sig, maa de derfor nærmest opfattes som Kjømpehverer, der sandsynligvis ville vedblive at være virksomme i lange Tider, om end med aftagende Intenfitet, og der er Grund til at vente, at saalenge disse „Sikkerhedsventiler“ holdes aabne, vil der neppe paa dette Sted ske en Øjentagelse af Udbruddene i den nærmeste Fremtid. Vi have ikke her i Europa et eneste Analogon til disse Dampvulkaner med deres Pimpstens- og Slamudbrud, hvormod der findes saadanne i de andre Verdensdele, navnlig i Undestjæden, paa Java og Ny-Seeland. Først naar Dampudviklingen engang bliver betydelig svagere, end den nu er, vil der i det nordlige Krater med dets sluttede Kraterrand kunne samle sig Vand, der holdes i Krog af Vanddampene, og det vil da efter Omstændighederne kunne gaa over til at blive en Geyfir eller en stor Slampøl, sandsynligvis det første. I de sydlige Kraterer vil Vandet derimod ligesom nu ledes bort gennem de store Kløfter til Søen, og paa Grund af Besskaffenheden af de Stenarter, der danne Kratersiderne, vil der der sikkert opstaa Slampøle lig dem, der nu findes ved Kriuvik og Øst for Keykahlid.

Ved Foden af Dyrngjuffjeldene mellem det nordlige og de sydlige Kraterer var der ved den østlige Rand af den store Indsenkning blottet en lodret Bæg af Obsidian, en glasagtig Lava, der har større Tilbøjelighed end nogenstahelt anden Lava til at gaa over til Pimpsten under en hurtig og voldsom Dampudvikling. Den er tidligere fundet paa to andre Steder paa Island, nemlig i Hrafninnahryggur, N. for Myvatn, og ved Torfajöfel i Nærheden af Hella, men stammer paa begge disse Steder fra forhistoriske Udbrud. Jeg er tilbøjelig til at antage, at Obsidianen i Dyrngjuffjeldene ogsaa hidrører fra et forhistorisk Udbrud, da der nu ikke ses noget Krater, hvorigennem den er strømmet ud, skjøndt jeg kun kan begrunde det ved Dørensstenmøllens med dens Opræden paa de to andre Lokaliteter. At den nu ogsaa er funden nærved Arnestedet for det store Pimpstensudbrud i 1875, er et Vidnesbyrd om, at der her tidligere er frembrudt Lavamasser, der paa det Næreste staa i Forbindelse med Pimpstensdannelsen der, medens derimod de Lavamasser, som ellers findes i Aska og have fyldt den til dens nuværende Øide, have en ganske anden Besskaffenhed. De ere hvad man kalder basaltiske Lavaarter, der ganske ligne al den Lava, der er fremkommen ved de andre i den historiske Tid virksomme Vulkaner paa Island.

Til denne Fremstilling af baade ældre og nyere vulkaniske Fænomener ved Dyrngjuffjeldene maa jeg endnu sjeie den Bemærkning, at de her beskrevne Niveauforandringer i den sydøstlige Del af Aska tilhøre vist ikke udelukkende den nyeste Tid. I det Mindste fik jeg det Indtryk deraf ved Sammenligning med andre mig bekendte Forhold paa Island, at en mindre Indsenkning og nogle af Kraterne sikkert har eksisteret før de store Udbrud i 1875, samt at der her maa have været Antydninger af tidligere vulkanisk Virksomhed i Form af Hverer. Herom kan naturligvis ingen Efterretninger have, da Eggen saagodt som aldrig har været besøgt, og selv om En havde været inde i Aska, vilde han neppe være bleven opmærksom paa slige ubetydelige vulkaniske Fænomener eller fristet til at aføge enhver Krog i dette uhyggelige Øde.

Svad der endvidere bestyrker mig i min Formening om, at i det mindste et af de sydlige Kraterer har eksisteret før 1875, er Besskaffenheden af nogle af de derfra udkastede Bløkke paa over 200 Kubikfods Størrelse. De bestode nemlig ikke af en fast Stenmasse, men af et fuldstændigt Gruskonglomerat med Is som Bindemiddel. Lænker man sig et gammelt, tilbøls sammenstyrtet Kratersvælg paa saa store Øider som her, da vil det, forudsat at der ikke findes Fumaroler deri, bestandig være fyldt med Grus, Is og Sne, og skeer der saa et Udbrud i samme, maa det Første, der udkastes, netop være saadanne sammenrosne Masser af Grus.

2) Vulkanerne i Myvatns Dræfi

ere beliggende tværs over Alfareveien, der forbinder Nord- og Østlandet, hvorfor de der forefaldne Udbrud ere bleve iagttagne af flere Personer, der have meddeelt Beretninger derom. Sammenholdes de med mine egne Iagttagelser af disse Vulkaner, er det indlysende, at de have en hel anden Karakter end Dyrngjuffjeldenes, idet de i alt Bessentligt ligne Sydlandets Vulkaner.

Den saakaldte Myvatns Dræfi er en Øken, der strækker sig umiddelbart Vest for Jökelsaa i Myrarsfjord, Øst for Myvatn, og har en Udstrækning af 8 Mil i Længden og 3 Mil i Bredden. Der opstod pludselig den 18de Februar 1875 en Vulkan midt paa en forholdsvist jevn Hedeslette, hvor der aldrig i den historiske Tid vides at være foregaaet noget vulkanisk Udbrud. Med 3 Ugers Mellemrum skete derefter 2 større Udbrud ikke langt